

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

8. května 2013*

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Trh butadienového kaučuku a styren-butadienového kaučuku vyrobeného emulzní polymerizací — Přičitatelnost protiprávního jednání dceřiných společností jejich mateřským společností — Domněnka skutečného výkonu rozhodujícího vlivu — Povinnost uvést odůvodnění — Závažnost protiprávního jednání — Násobící koeficient uplatňovaný za účelem zajištění odrazujícího účinku — Skutečný dopad na trh — Přitěžující okolnosti — Opakování protiprávního jednání“

Ve věci C-508/11 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 24. září 2011,

Eni SpA, se sídlem v Římě (Itálie), zastoupená G. M. Robertim a I. Perego, avvocati,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená V. Di Buccim, G. Contem a L. Malferrarim, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, M. Berger (zpravodajka), A. Borg Barthet, E. Levits a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Impellizzeri, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. ledna 2013,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: italština.

Rozsudek

- 1 Prostřednictvím kasačního opravného prostředku se Eni SpA (dále jen „Eni“) domáhá u Soudního dvora zrušení rozsudku Tribunálu ze dne 13. července 2011, Eni v. Komise (T-39/07, Sb. rozh. s. II-4457, dále jen „napadený rozsudek“), kterým byl částečně zamítnut její návrh na zrušení rozhodnutí Komise C (2006) 5700 final ze dne 29. listopadu 2006 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/F/38.638 – Butadienový kaučuk a styren-butadienový kaučuk vyrobený emulzní polymerizací) (dále jen „sporné rozhodnutí“) v rozsahu, ve kterém se týká společnosti Eni SpA, nebo podpůrně na zrušení nebo snížení pokuty uložené této společnosti.
- 2 Evropská komise podala vedlejší kasační opravný prostředek, jehož prostřednictvím se domáhá zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž Tribunál zrušil sporné rozhodnutí v části, ve které byla přičtena přítěžující okolnost z důvodu opakování protiprávního jednání, a v důsledku toho snížil pokutu.

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

- 3 Dne 7. června 2005 zahájila Komise řízení podle článku 81 ES a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP), které se týkalo trhu s butadienovým kaučukem (dále jen „BK“) a se styren-butadienovým kaučukem vyrobeným emulzní polymerizací (dále jen „SBK“), což jsou syntetické kaučuky používané převážně při výrobě pneumatik. První oznámení námitek bylo určeno mimo jiné společnostem Eni, dále její dceřiné společnosti Polimeri Europa SpA (nyní Versalis SpA, dále jen „Versalis“), vlastněné ze 100 %, a také společnosti Syndial SpA (dříve EniChem SpA, dále jen „Syndial“), další společnosti ze skupiny Eni.
- 4 Dne 6. dubna 2006 přijala Komise druhé oznámení námitek. Po slyšení, které se konalo dne 22. června 2006, rozhodla Komise o ukončení řízení mimo jiné vůči společnosti Syndial.
- 5 Dne 29. listopadu 2006 ukončila Komise správní řízení přijetím sporného rozhodnutí. Podle článku 1 tohoto rozhodnutí se společnosti Eni a Versalis, jakož i další podniky, jimž bylo sporné rozhodnutí určeno, a sice Bayer AG, The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH, Dow Europe, Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV, Shell Nederland Chemie BV, Unipetrol a. s., Kaučuk a. s. a Trade-Stomil sp. z o. o., tím, že se v blíže určeném období, které v případě společnosti Eni trvalo od 20. května 1996 do 28. listopadu 2002, účastnily jediné a trvající dohody, v jejímž rámci bylo dohodnuto stanovování cílových cen, rozdělení zákazníků dohodami o nezasahování a vyměňování citlivých informací týkajících se cen, soutěžitelů a zákazníků v odvětví BK a SBK, dopustily protiprávního jednání porušujícího článek 81 ES a článek 53 EHP.
- 6 Podle bodu 26 a následujících odůvodnění sporného rozhodnutí zajišťovala aktivity skupiny Eni v oblasti dotčených výrobků původně EniChem Elastomeri srl (dále jen „EniChem Elastomeri“), kterou Eni nepřímo kontrolovala prostřednictvím své dceřiné společnosti EniChem SpA. Dne 1. listopadu 1997 se EniChem Elastomeri sloučila s EniChem SpA, v níž Eni kontrolovala 99,97 %. Dne 1. ledna 2002 převedla EniChem SpA svou strategickou chemickou výrobu včetně aktivit souvisejících s BK a SBK na Versalis. Eni přímo a zcela kontroluje Versalis od 21. října 2002.
- 7 Pokuta, kterou Komise ve sporném rozhodnutí uložila, byla stanovena podle Pokynů o metodě stanovování pokut [uložených] podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171) (dále jen „pokyny“).
- 8 Komise kvalifikovala protiprávní jednání jako „velmi závažné“ a výchozí částku pro výpočet pokuty stanovila odlišně podle obratu, kterého z prodeje BK a SBK dosáhly jednotlivé dotčené podniky v roce 2001. Tržby z prodeje BK a SBK všech společností vlastněných společnostmi Eni ve smyslu

bodů 36 odůvodnění sporného rozhodnutí (dále jen „EniChem“) dosáhly v roce 2001 výše 164,902 milionů eur. Tento obrat zařadil společnost EniChem do první kategorie podniků uvádějících BK a SBK na trh, které se účastnily dotčeného protiprávního jednání. Na tomto základě stanovila Komise výchozí částku pokuty společnosti Eni na 55 milionů eur.

- 9 Následně použila Komise za účelem odrazení násobící koeficienty odstupňované podle světového obratu, jehož dosáhly jednotlivé dotyčné podniky v roce 2005. Dospěla k názoru, že vůči společnostem Trade-Stomil sp. z o. o. (obrat 38 milionů eur) a Kaučuk a. s. (obrat 2,718 miliard eur) není namístě použit žádný násobící koeficient, a vůči společnosti Bayer AG (obrat 27,383 miliard eur) použila násobící koeficient 1,5, vůči společností The Dow Chemical Company, Dow Deutschland Inc., Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH a Dow Europe (37,221 miliard eur) násobící koeficient 1,75, vůči společnostem Eni a Versalis (73,738 miliard eur) násobící koeficient 2 a vůči společnostem Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV a Shell Nederland Chemie BV (246,549 miliard eur) násobící koeficient 3.
- 10 Pokutu pro společnost Eni a Versalis dále zvýšila o 65 % z důvodu jejich účasti na dotčeném protiprávním jednání v trvání šest let a šest měsíců.
- 11 Vzhledem k tomu, že společnost Eni byla již dříve určena dvě rozhodnutí konstatující protiprávní jednání porušující unijní právo hospodářské soutěže, a sice rozhodnutí Komise 86/398/EHS ze dne 23. dubna 1986 v řízení podle článku [81 ES] (IV/31.149 – Polypropylén) (Úř. věst. L 230, s. 1, dále jen „rozhodnutí Polypropylén“), a 94/599/ES ze dne 27. července 1994 v řízení podle článku [81 ES] (IV/31.865 – PVC) (Úř. věst. L 239, s. 14, dále jen „rozhodnutí PVC II“), zvýšila Komise nakonec základní částku pokuty pro Eni o 50 % z důvodu opakování protiprávního jednání.
- 12 V článku 2 písm. c) sporného rozhodnutí proto uložila Komise společnosti Eni, solidárně s její dceřinou společností Versalis, pokutu ve výši 272,25 milionů eur.

Žaloba k Tribunálu a napadený rozsudek

- 13 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 16. února 2007 podala Eni žalobu směřující ke zrušení sporného rozhodnutí a podpůrně ke zrušení nebo snížení pokuty, která jí byla uložena. Na podporu svých návrhových žádání uvedla dva žalobní důvody.
- 14 V rámci prvního žalobního důvodu Eni namítala, že jí Komise přičetla odpovědnost za protiprávní jednání. První žalobní důvod Eni se dělil na čtyři části. V rámci první části Eni uvedla, že Komise použila k posouzení odpovědnosti mateřské společnosti nesprávné kritérium. V rámci druhé části Eni tvrdila, že Komise pochybila, když konstatovala její „objektivní odpovědnost“. V rámci třetí části Eni uvedla, že ve správním řízení dodala podklady, které měly vést Komisi k závěru, že obchodní politiku společností Syndial a Versalis neovlivňovala. V rámci čtvrté části Eni tvrdila, že Komise porušila zásadu omezené odpovědnosti kapitálových společností a „společné“ zásady v oblasti odpovědnosti.
- 15 V rámci druhého žalobního důvodu Eni tvrdila, že Komise stanovila pokutu v nesprávné výši. Druhý žalobní důvod Eni se dělil na tři části. V rámci první části napadla Eni použití násobícího koeficientu za účelem odrazení. V rámci druhé části tvrdila, že se Komise tím, že v projednávaném případě jako přitěžující okolnost zohlednila opakování protiprávního jednání, dopustila pochybení. V rámci třetí části tvrdila, že Komise měla při výpočtu pokuty zohlednit vyloučení společnosti Syndial.
- 16 V souvislosti s první částí prvního žalobního důvodu Tribunál ve svém rozsudku v podstatě připomenul, že „existuje vyvratitelná domněnka, že pokud mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu dceřiné společnosti, vykonává rozhodující vliv na její chování“ a že „přičtení protiprávního jednání mateřské společnosti je možností ponechanou na posouzení Komise“, která v tomto ohledu není vázána svou dřívější rozhodovací praxí (body 63 a 64 napadeného rozsudku).

- 17 K této dřívější rozhodovací praxi Tribunál uvedl, že Komise „poskytla dostatečné důvody, které ji vedly k rozhodnutí přičíst Eni chování jejích dceřiných společností“ (bod 65 napadeného rozsudku). Vzhledem k tomu, že praxe Komise, která plyne z projednávané věci, „vychází ze správného výkladu článku 81 odst. 1 ES“, nemůže zásada právní jistoty „zabránit případné změně rozhodovací praxe Komise“ (bod 66 napadeného rozsudku). Tribunál proto první část prvního žalobního důvodu zamítl.
- 18 K druhé části prvního žalobního důvodu, vycházející z nesprávného uplatnění „objektivní odpovědnosti“, Tribunál mimo jiné uvedl, že skutečnost, že Komise „nepřijala argumenty, které Eni předložila k vyvrácení domněnky plynoucí ze 100 % kontroly jejích dceřiných společností, neznamená, že se tato domněnka stala nevyvratitelnou“ (bod 78 napadeného rozsudku) a že „vyplývá z toho také, že nedostatek odůvodnění namítaný v této souvislosti společností Eni je neopodstatněný“ (bod 79 napadeného rozsudku).
- 19 K třetí části prvního žalobního důvodu Tribunál mimo jiné konstatoval, že „[p]řičtení protiprávního jednání dceřině společnosti její mateřské společnosti [...] nevyžaduje důkaz o tom, že mateřská společnost ovlivňuje politiku své dceřině společnosti v konkrétní oblasti, která byla předmětem protiprávního jednání [...]. Konkrétně skutečnost, že Eni působí jen jako technický a finanční koordinátor a svým dceřiným společnostem poskytuje potřebnou finanční podporu, nemůže stačit k vyloučení rozhodujícího vlivu na chování uvedených dceřiných společností, a to zejména koordinováním finančního investování v rámci skupiny“ (bod 97 napadeného rozsudku).
- 20 K tvrzení, že chemický průmysl má v rámci průmyslové politiky skupiny Eni jen relativní význam, Tribunál uvedl, že „nelze prokázat, že Eni ponechala svým dceřiným společnostem úplnou samostatnost, aby určovaly své chování na trhu“ (bod 98 napadeného rozsudku). Tribunál také poukázal na to, že podle Komise vedou hierarchické vazby přímo k předsedovi představenstva a generálnímu řediteli EniChem SpA (později Syndial) a k předsedovi představenstva a generálnímu řediteli Versalis a předsedové představenstev a generální ředitelé společností EniChem SpA (později Syndial) a Versalis jsou odpovědní svým představenstvům, což Eni nezpochybnila. Eni přitom tato představenstva přímo nebo nepřímo jmenuje (bod 99 napadeného rozsudku).
- 21 Tribunál dále rozhodl, že skutečnost, že Eni vlastnila 100 % kapitálu podniků působících ve výrobě BK a SBK jen nepřímou, „nemůže sama o sobě prokázat, že Eni a dotčené podniky netvořily jedinou hospodářskou jednotku“ (bod 102 napadeného rozsudku). Eni tudíž nedoložila porušení zásady řádné správy ze strany Komise (bod 103 napadeného rozsudku).
- 22 U čtvrté části prvního žalobního důvodu Tribunál konstatoval, že „Komise v projednávaném případě neformulovala nevyvratitelnou domněnku“ (bod 114 napadeného rozsudku). Argumenty Eni týkající se předpisů použitelných na případy nástupnictví podniků označil Tribunál za bezpředmětné, neboť „Komise nevyvodila v projednávaném případě odpovědnost Eni na základě takové situace“ (bod 117 napadeného rozsudku).
- 23 Všechny části prvního žalobního důvodu, potažmo první žalobní důvod v plném rozsahu, proto Tribunál v bodě 118 napadeného rozsudku zamítl.
- 24 V souvislosti s první částí prvního žalobního důvodu Tribunál mimo jiné konstatoval, že „dohody a jednání ve vzájemné shodě, jejichž účelem je, stejně jako v projednávaném případě, zejména stanovení cenových cílů nebo rozdělení tržních podílů, lze kvalifikovat jako ‚velmi závažná‘ na základě jejich samotné povahy, aniž je Komise povinna prokazovat skutečný dopad protiprávního jednání na trh“ (bod 140 napadeného rozsudku).
- 25 V bodě 143 napadeného rozsudku Tribunál podotkl, že „u [...] velikost[i] relevantního trhu na území EHP v roce 2001 (550 milionů eur), respektive [...] podíl[u] dotyčných podniků na trhu“ je třeba „zohlednit i další relevantní faktory projednávaného případu“, konkrétně skutečnost, že dotčené protiprávní jednání je „ze své podstaty velmi závažné a že je jím dotčeno celé území EHP“.

- 26 Kromě toho Tribunál v bodě 143 napadeného rozsudku připomenul, že „podle bodu 1 A pokynů přesahují předpokládané pokuty za velmi závažné protiprávní jednání hranici 20 milionů eur“. Vzhledem k tomu, že tržby všech společností přímo či nepřímo vlastněných společností Eni „z prodeje dotčených výrobků dosáhly v roce 2001 hodnoty více než 164 milionů eur [a že] výše jí uložené pokuty nepřesahuje hranici 10 % jejího celkového obratu dosaženého v předchozím hospodářském roce, tedy hranici stanovenou v čl. 23 odst. 2 nařízení [Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 [ES] a 82 [ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205)]“, nejeví se výchozí částka pokuty stanovená na 55 milionů eur jako nepřiměřená.
- 27 Tribunál nakonec zamítl i tvrzení společnosti Eni, podle kterého měly dotyčné podniky jen omezený podíl na celkovém trhu BK a SBK, jelikož toto tvrzení „bylo založeno na trhu, který zahrnoval oba tyto výrobky i přírodní kaučuk, přičemž přírodního kaučuku se [sporné] rozhodnutí netýkalo“ (bod 144 napadeného rozsudku).
- 28 U druhé části druhého žalobního důvodu Tribunál nejprve v bodě 164 napadeného rozsudku zopakoval, že podle Komise byla již společnosti „EniChem“ určena rozhodnutí Komise v oblasti kartelových dohod, a sice rozhodnutí Polypropylén a PVC II.
- 29 Ze sporného rozhodnutí podle Tribunálu plyne, že Komise pro účely uplatnění přitěžující okolnosti související s opakováním protiprávního jednání přihlédla v projednávaném případě k pojmu „podnik“ ve smyslu článku 81 ES. Tribunál ovšem zdůraznil, že „má-li Komise v úmyslu použít pojem ‚podnik‘ [...], musí předložit podrobné a přesné důkazy, kterými toto své tvrzení podloží“ (bod 166 napadeného rozsudku).
- 30 Komise však „v bodě 487 odůvodnění [sporného] rozhodnutí používá v obecné rovině označení ‚EniChem‘, přičemž v bodě 36 odůvodnění [sporného] rozhodnutí je tento termín definován jako ‚všechny společnosti vlastněné společností Eni SpA‘“, což Tribunál označil za „relativně nepřesn[é]“. Tribunál dále uvedl, že „společnost [Anic SpA], na kterou se vztahovalo rozhodnutí Polypropylén, nepatří mezi právnické osoby uvedené“ v bodech 26 až 35 odůvodnění sporného rozhodnutí, jejichž hlavním účelem bylo „popsat vývoj společností vlastněných společností Eni v průběhu protiprávního jednání, k němuž došlo teprve po přijetí rozhodnutí Polypropylén a PVC II“ (bod 167 napadeného rozsudku).
- 31 Podle Tribunálu odkázala Komise na rozhodnutí Polypropylén a PVC II „s tím, že tato rozhodnutí se vztahují i na ‚Eni‘“. Tento termín však nebyl ve sporném rozhodnutí definován coby zkratka pro účely daného textu. „Z bodů 26 až 36 odůvodnění [sporného] rozhodnutí konkrétně vyplývá, že pokud Komise odkazuje na společnost Eni jakožto mateřskou společnost ostatních společností, používá termín ‚Eni SpA‘“ (bod 168 napadeného rozsudku).
- 32 Tribunál upřesnil, že „i kdyby Komise měla použitím termínu ‚Eni‘ [...] na mysli společnosti, které jsou součástí ‚podniku‘ [...] tvořeného právnickými osobami ovládanými společností Eni, je třeba poukázat na to, že v rámci [sporného] rozhodnutí nepředložila v tomto ohledu žádný podrobný a přesný důkaz“ (bod 169 napadeného rozsudku). Nicméně s ohledem na obzvláště složitý vývoj struktury a kontroly u dotyčných společností v daném případě „měla být Komise [v tomto kontextu] obzvláště přesná a předložit veškeré podrobné důkazy nezbytné pro závěr, že společnosti uvedené v [e sporném] rozhodnutí a společnosti uvedené v rozhodnutích Polypropylén a PVC II byly součástí téhož ‚podniku‘ ve smyslu článku 81 ES“ (bod 170 napadeného rozsudku). Tribunál shledal, že Komise tuto povinnost uvést odůvodnění nesplnila, a dospěl k závěru, že druhá část druhého žalobního důvodu je opodstatněná.
- 33 Konečně k třetí části druhého žalobního důvodu, která se týkala uplatnění hranice stanovené v čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, Tribunál uvedl, že „[m]aximální výše 10 % ve smyslu uvedeného ustanovení [...] musí být vypočtena na základě kumulovaného obratu všech společností tvořících jedinou

hospodářskou entitu jednající jako podnik ve smyslu článku 81 ES“ (bod 177 napadeného rozsudku). Z toho důvodu jsou podle Tribunálu argumenty, kterými se Eni snažila doložit, že částka pokuty, za jejíž zaplacení byla Eni solidárně odpovědná, měla být omezena na 10 % obratu společnosti Syndial, bezpředmětné (bod 178 napadeného rozsudku).

- 34 Tribunál tudíž vyhověl druhé části druhého žalobního důvodu, zrušil čl. 2 písm. c) sporného rozhodnutí v rozsahu, ve kterém stanoví, že společnosti Eni se ukládá pokuta ve výši 272,25 milionů eur, a stanovil výši této pokuty na 181,5 milionů eur. Ve zbývající části žalobu zamítl.

Návrhová žádání účastnic řízení

- 35 Eni v rámci svého kasačního opravného prostředku navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek zcela nebo částečně v rozsahu, v němž byla žaloba společnosti Eni ve věci T-39/07 zamítnuta, a v důsledku toho
 - zcela nebo částečně zrušil sporné rozhodnutí nebo
 - zrušil či alespoň snížil pokutu uloženou společnosti Eni sporným rozhodnutím;
 - podpůrně zrušil napadený rozsudek zcela nebo částečně v rozsahu, v němž byla žaloba společnosti Eni ve věci T-39/07 zamítnuta, a vrátil věc Tribunálu, aby rozhodl ve věci samé s přihlédnutím k indikacím, které mu poskytne Soudní dvůr;
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení v obou stupních;
 - zamítl vedlejší kasační opravný prostředek Komise z důvodu, že je částečně nepřijatelný a každopádně neopodstatněný, a uložil Komisi náhradu nákladů řízení.
- 36 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek;
 - zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Tribunál částečně zrušil rozhodnutí v části, ve které byla přičtena přítěžující okolnost z důvodu opakování protiprávního jednání, a v důsledku toho snížil pokutu;
 - uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

K hlavnímu a vedlejšímu kasačnímu opravnému prostředku

K hlavnímu kasačnímu opravnému prostředku

- 37 Na podporu svého kasačního opravného prostředku předkládá Eni dva důvody. Podstatou prvního důvodu kasačního opravného prostředku je tvrzení Eni, že Tribunál měl zrušit sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž jí byla přičtena odpovědnost za protiprávní jednání spáchané společností Syndial nebo Versalis. Druhý důvod kasačního opravného prostředku spočívá na údajně nesprávném právním posouzení v souvislosti se stanovením výše pokuty.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení článku 101 SFEU, článků 41, 47 až 49 a 52 Listiny a článků 6 a 7 EÚLP, z porušení obecných právních zásad a z nedostatku odůvodnění

- 38 První důvod kasačního opravného prostředku, který Eni uvádí, vychází z porušení článku 101 SFEU, Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a článků 6 a 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), dále z porušení zásady presumpce nevinny, zásady legality, zásady personalitě trestů a zásady osobní odpovědnosti, jakož i z porušení zásady proporcionality, práva na obhajobu a práva na spravedlivý proces, a nakonec z nedostatku odůvodnění, který je v rozporu s článkem 296 SFEU.
- 39 První důvod kasačního opravného prostředku se v podstatě dělí na čtyři části. První část vychází z toho, že Tribunál údajně nesprávně posoudil z právního hlediska podmínky přičitatelnosti protiprávního jednání a důkazní prostředky. Druhá a třetí část vychází z tvrzení, že Tribunál nesprávně posoudil možnost vyvrátit domněnku odpovědnosti, a v důsledku toho se odpovědnost přičítaná společnosti Eni stala odpovědností objektivní a domněnka odpovědnosti domněnkou nevyvratitelnou. Čtvrtá část vychází z údajného porušení zásady omezené odpovědnosti kapitálových společností, společných zásad v oblasti odpovědnosti a zásad v oblasti nástupnictví podniků.

– K přípustnosti některých výtek

- 40 Vůči výtkám souvisejícím s údajným porušením článku 47 Listiny a článku 6 EÚLP, které nelze jednoznačně přiřadit k žádné části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, Komise namítá, že nebyly vzneseny v prvním stupni, a proto jsou nepřipustné. To platí i o výtce společnosti Eni, podle které domněnka odpovědnosti vycházející z kontroly veškerého kapitálu vede k bezdůvodně rozdílnému zacházení se situacemi, v nichž mateřská společnost vykonává ne zcela úplnou kontrolu, a se situacemi, kdy mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti.
- 41 Na tomto místě je nutno společně s Komisí konstatovat, že tyto výtky skutečně nebyly v řízení před Tribunálem vzneseny. Tato okolnost ovšem nemůže sama o sobě způsobit nepřipustnost těchto výtek, pokud jejich účelem není vznesení nového žalobního důvodu na podporu žaloby podané k Tribunálu, nýbrž zpochybnění správnosti napadeného rozsudku. V projednávaném případě lze výtky zmíněné v předchozím bodě vykládat v druhém z uvedených významů.
- 42 Výtky, které vznesla Eni a které vycházejí z údajného porušení článku 47 Listiny a článku 6 EÚLP a z údajně rozdílného zacházení jen na základě míry podílu mateřské společnosti na kapitálu dceřiné společnosti, je tudíž třeba považovat za přípustné.

– K první části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícího z toho, že Tribunál nesprávně posoudil z právního hlediska podmínky přičitatelnosti protiprávního jednání a důkazní prostředky

i) Argumentace účastnic řízení

- 43 Eni namítá, že Tribunál se v rozporu s tím, co Soudní dvůr vyžadoval od Komise v rozsudku ze dne 20. ledna 2011, *General Química a další v. Komise* (C-90/09 P, Sb. rozh. s. I-1, bod 78), konkrétním způsobem nevypořádal s argumenty, které uvedla k údajné povinnosti Komise předložit důkaz o tom, že Eni skutečně vykonávala rozhodující vliv na svou dceřinou společnost Versalis.

- 44 V tomto ohledu Tribunál jen doslovně ocitoval rozsudek ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise (C-97/08 P, Sb. rozh. s. I-8237), což u napadeného rozsudku způsobilo nedostatek odůvodnění. Domněnka o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu určité společnosti na její dceřinou společnost vlastněnou ze 100 % je navíc neopodstatněná a mimo jiné v rozporu se zásadou legality, zásadou personaly trestů, zásadou osobní odpovědnosti a se zásadou právní jistoty.
- 45 Komise má v podstatě za to, že podle ustálené judikatury má na základě pouhé skutečnosti, že mateřská společnost vlastní veškerý kapitál dceřiné společnosti, právo předpokládat skutečnou kontrolu ze strany mateřské společnosti.

ii) Závěry Soudního dvora

- 46 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury může pro účely použití článku 101 SFEU být chování dceřiné společnosti přičteno mateřské společnosti, zejména pokud tato dceřiná společnost, i když má vlastní právní subjektivitu, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jí uděluje mateřská společnost, především s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které spojují tyto dva právní subjekty. Vzhledem k tomu, že v takové situaci jsou mateřská společnost a dceřiná společnost součástí téže hospodářské jednotky, a tudíž vytvářejí jediný podnik ve smyslu článku 101 SFEU, může Komise určit rozhodnutí, v němž jsou ukládány pokuty, mateřské společnosti, aniž je vyžadováno prokázání osobního zapojení této společnosti do protiprávního jednání (viz zejména usnesení ze dne 13. prosince 2012, Transcatab v. Komise, C-654/11 P, bod 29 a citovaná judikatura).
- 47 Z ustálené judikatury také plyne, že ve zvláštním případě, kdy mateřská společnost vlastní veškerý nebo téměř veškerý kapitál své dceřiné společnosti, která porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, existuje vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na svou dceřinou společnost. V takovém případě postačí k závěru o splnění uvedené podmínky, aby Komise prokázala, že veškerý nebo téměř veškerý kapitál této dceřiné společnosti je vlastněn mateřskou společností (viz zejména rozsudek ze dne 3. května 2012, Legris Industries v. Komise, C-289/11 P, bod 46 a citovaná judikatura).
- 48 I ve zvláštním případě, kdy holdingová společnost vlastní 100 % kapitálu prostřední společnosti, která vlastní veškerý kapitál dceřiné společnosti její skupiny, jež porušila unijní pravidla hospodářské soutěže, existuje vyvratitelná domněnka, podle které holdingová společnost vykonává rozhodující vliv na jednání prostřední společnosti a nepřímo, prostřednictvím takové společnosti, též na jednání uvedené dceřiné společnosti (výše uvedený rozsudek General Química a další v. Komise, bod 88).
- 49 V projednávaném případě vlastnila Eni – přímo nebo nepřímo – nejméně 99,97 % kapitálu společností, které v rámci její skupiny přímo působily v odvětví BK a SBK, konkrétně společností EniChem Elastomeri, EniChem SpA a Versalis, po celou dobu trvání protiprávního jednání, což Eni nezpochybňuje. Domněnka uvedená v bodech 47 a 48 tohoto rozsudku a plynoucí z ustálené judikatury se tudíž na Eni vztahuje.
- 50 K argumentům společnosti Eni, podle kterých je zmíněná domněnka o skutečném výkonu rozhodujícího vlivu v rozporu se zásadou legality, zásadou personaly trestů, zásadou osobní odpovědnosti a se zásadou právní jistoty, postačí poukázat na to, že tato domněnka směřuje právě k nastavení rovnováhy mezi cílem spočívajícím v postihování jednání odporujících soutěžním pravidlům, a zejména článku 101 SFEU, a předcházení jejich opakování na jedné straně a na straně druhé požadavky některých obecných zásad unijního práva, jako jsou zejména zásady presumpce nevinny, personaly trestů a právní jistoty, jakož i právo na obhajobu včetně zásady rovnosti zbraní. Zejména z tohoto důvodu je tato domněnka vyvratitelná (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne

29. září 2011, *Elf Aquitaine v. Komise*, C-521/09 P, Sb. rozh. s. I-8947, bod 59). Vzhledem k neopodstatněnosti argumentů společnosti Eni netrpí napadený rozsudek v tomto ohledu žádnou vadou.

- 51 K tvrzenému nedostatku odůvodnění je třeba poznamenat, že Tribunál v bodech 56 až 67 napadeného rozsudku podrobně vysvětlil, proč dospěl – v souladu s ustálenou judikaturou – k závěru, že Komise mohla na základě dotčené domněnky oprávněně přičíst společnosti Eni odpovědnost za protiprávní jednání páchané mimo jiné společností Versalis. Díky tomuto vysvětlení nevznikají žádné pochybnosti o tom, na jakých úvahách založil Tribunál napadený rozsudek při řešení této otázky, a Soudní dvůr může splnit svou přezkumnou úlohu. Napadený rozsudek tudíž netrpí nedostatkem odůvodnění ani v tomto ohledu. Irelevantní je v tomto ohledu i tvrzení Eni, že Tribunál při odůvodňování rozsudku vycházel z výše uvedeného rozsudku *Akzo Nobel a další v. Komise*.
- 52 S ohledem na výše uvedené je tedy namíště první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout jako neopodstatněnou.

– K druhé a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícím z tvrzení, že Tribunál nesprávně posoudil možnost vyvrátit domněnku odpovědnosti, a v důsledku toho se odpovědnost přičítaná společnosti Eni stala odpovědností objektivní a domněnka odpovědnosti domněnkou nevyvratitelnou

i) Argumentace účastnic řízení

- 53 V rámci druhé a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, které je třeba projednat společně, tvrdí Eni, že důkazy, které předložila Komisi v průběhu správního řízení, bylo třeba považovat za dostatečné k vyvrácení domněnky odpovědnosti. Podle Eni neposoudil Tribunál veškerou spisovou dokumentaci úplně, nestranně a konkrétně. Tribunál především nezohlednil skutečnost, že Eni nikdy přímo nepůsobila v dotčeném odvětví, že se vedoucí místa v mateřské společnosti a v dceřiných společnostech nepřekrývala, že Eni nedisponovala informacemi o strategických a obchodních plánech ani o jejich provádění, které si definovaly provozní společnosti, ani že se Eni nijak nepodílela na rozhodování o definování strategických a obchodních plánů, a zejména objemů ročního prodeje a cen.
- 54 Tribunál se naproti tomu zaměřil na dvě hlediska, a sice na úlohu technického a finančního koordinátora, kterou Eni sehrávala, a na relativní význam chemického průmyslu v rámci skupiny. Argument společnosti Eni, podle kterého její dceřiná společnost vyvíjela odlišnou činnost téměř nesouvisející s ostatními činnostmi, zamítl Tribunál na základě pouhého odkazu na svou judikaturu. Takový postup ovšem označil Soudní dvůr v bodě 76 a následujících svého výše uvedeného rozsudku *General Química a další v. Komise za protiprávní*.
- 55 Tribunál navíc zopakoval vyjádření Komise, podle kterého vedly hierarchické vazby uvnitř dceřiných společností k delegovaným členům představenstev dceřiných společností, kteří byli odpovědní svým představenstvům, jež Eni nepřímou jmenovala. Jmenování představenstva je však jen běžnou pravomocí hlavního akcionáře a nepředstavuje samo o sobě výkon rozhodujícího vlivu na chování dceřiné společnosti. V bodě 100 napadeného rozsudku Tribunál jen odkázal na posouzení, které v tomto ohledu provedla Komise, a vyjádřil závěr, že toto posouzení nebylo zjevně nesprávné, aniž se vypořádal s argumentací Eni. Odůvodnění napadeného rozsudku je tedy podle Eni zjevně nedostatečné.
- 56 Eni dále uvádí, že závěr, který Tribunál vyjádřil v bodě 102 napadeného rozsudku a podle kterého nemůže skutečnost, že navrhovatelka vlastnila 100 % kapitálu podniků působících ve výrobě a prodeji BK a SBK jen nepřímou, prokázat, že Eni a dotčené podniky netvořily jedinou hospodářskou jednotku, nemá dostatečnou oporu a je v rozporu s judikaturou samotného Tribunálu.

57 Eni navíc tvrdí, že její argumentace k objektivní povaze jí přičítané odpovědnosti nespočívá na nesprávném předpokladu, jak ovšem rozhodl Tribunál. Vyvratitelnost domněnky skutečného rozhodujícího vlivu by totiž měla mít při uplatnění této domněnky skutečný dopad. Komise ovšem zastává názor, jehož podstatou je, že skutečný výkon rozhodujícího vlivu se shoduje s vlastnictvím kontrolního podílu. Tribunál tento názor potvrdil a *a priori* odmítl relevantnost objektivních skutečností namítaných společností Eni. Tento postup je v rozporu s právem na obhajobu, se základními právními zásadami uvedenými i v Listině, se zásadou presumpce nevinu a se zásadou legality a porušuje zásadu personality trestů a zásadu osobní odpovědnosti.

58 Eni s ohledem na své vyjádření uzavírá, že Tribunál dospěl k mylnému závěru, že Komise neporušila zásadu řádné správy.

59 Podle Komise jsou výtky společnosti Eni nepřijatelné, jelikož jejich skutečným účelem je dosáhnout nového posouzení skutkového stavu. V každém případě jsou neopodstatněné. Tribunál zohlednil skutečnosti, které Eni uvedla za účelem vyvrácení domněnky vycházející z úplné kontroly, a vysvětlil, proč jsou bezpředmětné či neopodstatněné. Eni měla doložit, že její dceřiná společnost musela být z právních důvodů nebo z důvodů daných právními předpisy řízena jako samostatný podnik anebo že její 100 % účast byla jen dočasná a přechodná, a tím prokázat, že se svou dceřinou společností netvořila jediný podnik páchající dotčené protiprávní jednání. Odůvodnění rozsudku související s touto otázkou je správné, dostatečné a přesvědčivé.

ii) Závěry Soudního dvora

60 Nejprve je třeba reagovat na argumenty, jimiž Komise namítá nepřijatelnost druhé části prvního důvodu kasačního opravného prostředku proto, že jejím účelem je zpochybnit posouzení skutkového stavu, které provedl Tribunál.

61 V této souvislosti je třeba konstatovat, že na podporu svého tvrzení, že vyvrátila domněnku odpovědnosti, která jí byla coby mateřské společnosti vlastníci veškerý nebo téměř veškerý kapitál své dceřiné společnosti přičtena, uvádí Eni v kasačním opravném prostředku některé skutkové okolnosti zmíněné v bodě 53 tohoto rozsudku.

62 Eni ovšem na jednání doložila, že v této souvislosti nezpochybňuje posouzení těchto okolností ve skutkové rovině, nýbrž jejich právní posouzení, které Tribunál dovedlo k závěru, že z těchto skutečností, i kdyby se prokázala jejich věcná správnost, nelze dovodit, že Eni netvořila jediný podnik ve smyslu článku 101 SFEU zejména se společností Versalis. Z toho důvodu je tato výtka v rozsahu, v němž je Soudní dvůr žádán o přezkoumání tohoto právního posouzení, přípustná.

63 K opodstatněnosti této výtky je třeba zaprvé připomenout judikaturu citovanou v bodě 47 a následujících tohoto rozsudku, podle které může Komise v případě 100% nebo téměř 100% kontroly určit rozhodnutí, v němž jsou ukládány pokuty, mateřské společnosti, aniž je vyžadováno prokázání osobního zapojení této společnosti do protiprávního jednání – neboť v takovém případě tvoří mateřská společnost se svou dceřinou společností jediný podnik ve smyslu článku 101 SFEU (v tomto smyslu viz výše uvedené usnesení *Transcatlab v. Komise*, bod 29 a citovaná judikatura) – a to i v případech zmíněných v bodě 48 tohoto rozsudku, kdy je tato kontrola nepřímá, jako je tomu v projednávané věci.

64 Stran skutečností, které Eni uvedla za účelem vyvrácení dotčené domněnky, je přitom třeba konstatovat, že kdyby byly v řízení před Tribunálem skutečně prokázány, mohly by dokládat, že Versalis byla v rámci svých aktivit v chemickém průmyslu do jisté míry samostatná. To ovšem samo o sobě nestačí k prokázání, že Eni netvořila zejména se společností Versalis jediný podnik ve smyslu článku 101 SFEU. Mimoto skutečnost, že Eni působila „jen“ jako technický a finanční koordinátor, respektive že těmto společnostem poskytovala finanční a majetkovou podporu, jak sama tvrdí,

prokazuje, že se nevyhýbala vykonávání rozhodujícího vlivu na své dceřiné společnosti. Tribunál v bodě 97 napadeného rozsudku správně konstatoval, že „[v] kontextu skupiny společností je [...] posláním společnosti, která koordinuje zejména finanční investování v rámci skupiny, přeskupovat podíly v různých společnostech a její funkcí je zajistit jednotu jejich řízení zejména prostřednictvím rozpočtové kontroly“.

- 65 Tvrzení, že Eni nikdy přímo nepůsobila v dotčeném odvětví nebo že vedoucí místa v mateřské společnosti a v dceřiných společnostech se nepřekrývala, nemůže tento závěr zpochybnit. Skutečnost, že se mateřská společnost přímo nepodílela na protiprávním jednání ani k jeho páchání nenaváděla, totiž nemůže prokázat, že obě tyto společnosti tvoří tutéž hospodářskou jednotku (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek General Química a další v. Komise, bod 103, a rozsudek ze dne 29. září 2011, Arkema v. Komise, C-520/09 P, Sb. rozh. s. I-8901, body 48 až 50). Eni navíc mohla zajišťovat koordinování investic v rámci skupiny i bez zmíněného překrývání a bez přímé účasti na provozním řízení svých dceřiných společností, což sama nezpochybňuje.
- 66 Za takových okolností nemohou obstát ani ostatní argumenty Eni související výlučně s provozními aktivitami v chemickém průmyslu, podle kterých tato společnost nedisponovala informacemi o strategických a obchodních plánech ani o jejich provádění ani se nijak nepodílela na rozhodování o definování strategických a obchodních plánů, a zejména objemů ročního prodeje a cen.
- 67 Stran argumentů společnosti Eni, jejichž podstatou je, že jen vykonávala běžné pravomoci hlavního akcionáře a vykonávání těchto pravomocí nepředstavuje samo o sobě výkon rozhodujícího vlivu na chování dceřiné společnosti, je třeba připomenout, že domněnka skutečného rozhodujícího vlivu se zakládá na tom, že právě tyto pravomoci mateřské společnosti, která vlastní veškerý nebo téměř veškerý kapitál své dceřiné společnosti, umožňují takové mateřské společnosti – s výjimkou mimořádných okolností – vykonávat rozhodující vliv na chování její dceřiné společnosti (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, bod 60), a že důkaz neexistence takového skutečného vlivu tudíž musí předložit samotná mateřská společnost, nikoli Komise.
- 68 Na základě tohoto výkladu dopadu domněnky skutečného rozhodujícího vlivu, který provedla Komise, a potvrdil Tribunál, se tato domněnka nestala domněnkou nevyvratitelnou. Skutečnost, že je obtížné podat důkaz o opaku nutný k vyvrácení domněnky, totiž neznamená, že dotčená domněnka je jako taková nevyvratitelná (viz výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, bod 70). K vyvrácení dotčené domněnky měla Eni konkrétně prokázat, že Versalis mohla zcela samostatně jednat nejen v provozních otázkách, ale i v otázkách finančních, a to Eni neučinila.
- 69 Protože tvrzení Eni, že Tribunál přiznal domněnce skutečného rozhodujícího vlivu objektivní povahu, respektive povahu nevyvratitelnosti, je tedy neopodstatněné, nemohou obstát ani výtky vycházející z toho, že Tribunál uznáním takové povahy uvedené domněnky porušil ve smyslu článku 52 Listiny zásadu presumpce nevinoty, zásadu personalitě trestů, zásadu osobní odpovědnosti, zásadu rovného zacházení a zásadu legality, jakož i článek 47 Listiny a články 6 a 7 EÚLP.
- 70 Tribunál se tedy tím, že v napadeném rozsudku potvrdil argumentaci Komise, podle které argumenty společnosti Eni projednané výslovně v bodech 382 až 398 odůvodnění sporného rozhodnutí ani další argumenty, které Eni uvedla v řízení před Tribunálem, nejsou dostatečné k vyvrácení dotčené domněnky, nedopustil žádného nesprávného právního posouzení. Výtky vznesené v této souvislosti je proto třeba zamítnout.
- 71 Zadruhé, k tvrzenému porušení povinnosti uvést odůvodnění, kterého se měla dopustit Komise a posléze Tribunál, je nutno nejprve připomenout judikaturu Soudního dvora, podle které účelem povinnosti odůvodnit individuální rozhodnutí je vedle umožnění soudního přezkumu poskytnout dotčené osobě dostatek údajů, aby seznala, zda je rozhodnutí případně postiženo vadou, která umožňuje zpochybnit jeho platnost (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Elf Aquitaine v. Komise, bod 148 a citovaná judikatura).

- 72 V projednávaném případě je však třeba konstatovat, že podrobné odůvodnění odpovědnosti Eni za dotčené protiprávní jednání, které Komise podala v bodech 382 až 398 odůvodnění sporného rozhodnutí, je v souladu s požadavky plynoucími z judikatury uvedené v předchozím bodě. Komise se sice nezabývala jednotlivě každým z tvrzení uvedených společnostmi Eni v řízení před Tribunálem za účelem vyvrácení domněnky skutečného rozhodujícího vlivu, avšak poskytla dostatečné informace k posouzení, zda rozhodnutí případně trpí takovou vadou, která by mohla zpochybnit jeho platnost. Komise především v bodě 388 odůvodnění sporného rozhodnutí uvedla, že pravomoci společnosti Eni, stanovené zejména v pravidlech podnikového řízení skupiny, umožňovaly společnosti Eni kontrolovat základní aspekty obchodní politiky jejich dceřiných společností.
- 73 Tribunál se tedy tím, že odůvodnění sporného rozhodnutí v této otázce považoval za dostatečné, nedopustil žádného nesprávného právního posouzení.
- 74 K odůvodnění napadeného rozsudku postačí připomenout, že podle ustálené judikatury musí odůvodnění rozsudku jasně a jednoznačně popisovat úvahy Tribunálu, aby dotčené osoby byly seznámeny s důvody přijetí rozhodnutí a Soudní dvůr mohl rozsudek přezkoumat (viz zejména rozsudek ze dne 2. dubna 2009, France Télécom v. Komise, C-202/07 P, Sb. rozh. s. I-2369, bod 29 a citovaná judikatura).
- 75 V projednávaném případě nic nenasvědčuje tomu, že by podrobná argumentace k odůvodnění sporného rozhodnutí v tomto ohledu, uvedená v bodech 93 až 105 napadeného rozsudku, tyto podmínky nespĺňovala. Neopodstatněné je proto i tvrzení, že odůvodnění napadeného rozsudku je v důsledku toho, že potvrzuje odůvodnění sporného rozhodnutí v části týkající se vyvrácení domněnky skutečného rozhodujícího vlivu, nedostatečné.
- 76 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba nakonec konstatovat, že ani závěr Tribunálu uvedený v bodě 103 napadeného rozsudku, a sice že Komise neporušila ani zásadu řádné správy, není nesprávný. Z toho důvodu je pro neopodstatněnost třeba odmítnout i tomu odpovídající argument společnosti Eni.
- 77 Vzhledem k tomu, že neobstál žádný z argumentů, které Eni uvedla na podporu druhé a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba obě tyto části jako neopodstatněné zamítnout.

– Ke čtvrté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z údajného porušení zásady omezené odpovědnosti kapitálových společností, společných zásad v oblasti odpovědnosti a zásad v oblasti nástupnictví podniků

i) Argumentace účastnic řízení

- 78 Eni tvrdí, že ze zásady omezené odpovědnosti kapitálových společností, ze společných zásad v oblasti odpovědnosti a ze zásad v oblasti nástupnictví podniků vyplývá, že případný odklon od samostatné právní subjektivity společností k jednotnému pojmání skupiny lze připustit jen ve zcela mimořádných případech, kdy bylo zjištěno a prokázáno zneužití zásady omezené odpovědnosti. Tribunál se ovšem bezdůvodně odmítl zabývat jak těmito úvahami, tak dvěma posudky přiloženými k žalobě, z nichž první se týkal amerického práva obchodních společností a druhý amerického soutěžního práva. Tribunál v konečném důsledku jen zopakoval poznámku uvedenou v bodě 396 odůvodnění sporného rozhodnutí, podle které „je zbytečné odkazovat na jiná právní odvětví [...]“. Napadený rozsudek je tedy v tomto ohledu protiprávní.
- 79 Navrhovatelka dále namítá nedostatečnost odůvodnění napadeného rozsudku v části týkající se argumentů společnosti Eni souvisejících s judikaturou Soudního dvora v oblasti nástupnictví podniků. Eni poukazuje na to, že možnost vyvodit odpovědnost jiné entity, než která se dopustila protiprávního

jednání, je omezena na zvláštní a mimořádné případy, jelikož představuje odchylku od zásady osobní odpovědnosti. Tribunál se nicméně nezabýval právními ani organizačními vazbami mezi společnostmi Syndial a Versalis ani otázkou, zda tyto společnosti uplatňovaly v zásadě tutéž obchodní politiku, ale jen poznamenal, že obě dceřiné společnosti byly přímo nebo nepřímo zcela vlastněny společností Eni.

80 Komise v této souvislosti poukazuje na to, že ze zásad obecně platných v právu obchodních společností nelze pro unijní právo hospodářské soutěže dovodit žádné pravidlo. Pravidla stanovená v americkém kartelovém právu nemají v unijním právu závaznost. Posudky týkající se zmíněného práva, přiložené k žalobě a předložené znovu jako přílohy kasačního opravného prostředku, jsou tudíž pro účely projednávané věci zcela irelevantní, a navíc nepřijatelné, jelikož obsahují tvrzení neuvedená v textu žaloby. Nakonec i argument o hospodářském nástupnictví podniků, vycházející z judikatury, je zcela irelevantní, jelikož předmětné protiprávní jednání nebylo společnosti Eni přičteno na základě nástupnictví, což Tribunál dostatečně objasnil v bodě 117 napadeného rozsudku. Tato judikatura navíc podporuje stanovisko Komise.

ii) Závěry Soudního dvora

81 K odkazům společnosti Eni na obecné právní zásady, konkrétně na zásadu omezené odpovědnosti kapitálových společností a na zásadu vlastní právní subjektivity společností, které podle Eni brání tomu, aby byla vyvozena její odpovědnost za protiprávní jednání páchané jejími dceřinými společnostmi, a ke dvěma posudkům přiloženým k žalobě na podporu jejího tvrzení je nutno konstatovat, že tato výtka je zjevně neopodstatněná.

82 V této souvislosti postačí odkázat na ustálenou judikaturu, podle které se unijní právo hospodářské soutěže vztahuje na činnosti podniků (viz zejména rozsudek ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 59), dále na to, že pojem „podnik“ musí být chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (viz zejména rozsudek ze dne 14. prosince 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Sb. rozh. s. I-11987, bod 40), a na to, že pokud taková hospodářská jednotka poruší pravidla hospodářské soutěže, musí nést za toto protiprávní jednání odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti (výše uvedený rozsudek Akzo Nobel a další v. Komise, bod 56 a citovaná judikatura).

83 S ohledem na tuto ustálenou judikaturu Tribunál správně v bodě 113 a následujících napadeného rozsudku zamítl obdobné výtky, které Eni vznesla v prvním stupni, aniž tuto otázku podrobně odůvodnil. Navíc v rozsahu, v němž Eni ve skutečnosti usilovala o zpochybnění platnosti domněnky skutečného rozhodujícího vlivu mateřské společnosti na dceřinou společnost vlastněnou ze 100 % nebo téměř ze 100 %, Tribunál nepochybil, když odkázal na své závěry k této otázce a když konstatoval, že příslušné argumenty společnosti Eni spočívají na nesprávném předpokladu.

84 Neopodstatněná je i výtka vycházející z nedostatečného odůvodnění napadeného rozsudku v souvislosti s judikaturou Soudního dvora v oblasti nástupnictví podniků.

85 Tribunál totiž v podstatě konstatoval v bodě 117 napadeného rozsudku, že odpovědnost společnosti Eni vyvozená v projednávaném případě neplyne ze situace, v níž by došlo k nástupnictví podniků, jelikož v době páchaní protiprávního jednání kontrolovala Eni své dceřiné společnosti zcela nebo téměř zcela, což není zpochybnováno. Komise se tudíž na základě judikatury uvedené v bodech 47 a 48 tohoto rozsudku mohla domnívat, že Eni v průběhu páchaní dotčeného protiprávního jednání nikdy nepřestala být součástí „podniku“ ve smyslu článku 101 SFEU, který se dopouštěl protiprávního jednání, jež je předmětem sporného rozhodnutí, ledaže by Eni prokázala opak. Tribunál přitom v napadeném rozsudku správně konstatoval, že opak nebyl prokázán. Tribunál tedy odůvodnil napadený rozsudek právně dostačujícím způsobem.

86 V důsledku toho je třeba jako neopodstatněnou zamítnout i čtvrtou část prvního důvodu kasačního opravného prostředku.

87 Vzhledem k tomu, že neobstála žádná ze čtyř částí prvního důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba tento důvod zamítnout v plném rozsahu.

K druhému důvodu kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z porušení článku 23 nařízení č. 1/2003 a zásady proporcionality a z nedostatku odůvodnění, který je v rozporu s článkem 296 SFEU

88 Druhý důvod, který Eni uvádí na podporu svého kasačního opravného prostředku, se v podstatě dělí na dvě části. První část vychází z tvrzení, že Tribunál nesprávně posoudil závažnost protiprávního jednání a násobící koeficient, druhá část pak z nezohlednění dopadu vyloučení společnosti Syndial na výpočet pokuty.

– K první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z tvrzení, že Tribunál nesprávně posoudil závažnost protiprávního jednání a násobící koeficient

i) Argumentace účastnic řízení

89 V rámci první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku Eni tvrdí, že Tribunál při stanovování základní částky pokuty podle závažnosti protiprávního jednání zohlednil jen jeho povahu vymezenou výhradně skrze protiprávnost předmětu kartelové dohody, a nikoli řadu dalších relevantních okolností.

90 Tribunál předně nezohlednil skutečnost, že dopady protisoutěžního jednání konstatovaného ve sporném rozhodnutí „lze měřit“ ve smyslu bodu 1 A pokynů a že Komise tyto dopady v prvním oznámení námitek skutečně změřila. Komise tudíž měla podle Eni povinnost tyto dopady posoudit.

91 Tribunál dále nevysvětlil vlastní argumentací, na základě jakých kritérií byla výchozí částka pokuty zvýšena z minimálních 20 milionů eur na 55 milionů eur.

92 Eni nakonec Tribunálu vytýká, že odmítl její argumenty, podle kterých si nebyla vědoma protisoutěžní povahy sporného chování, a v bodě 145 napadeného rozsudku konstatoval, že „EniChem SpA“ musela o protisoutěžní povaze svého chování vědět. Podle Eni je odůvodnění Tribunálu vnitřně rozporné, neboť Komise vyvodila odpovědnost Eni jen z důvodu její úlohy coby mateřské společnosti, nikoli z důvodu její vědomosti o dotčeném chování.

93 K násobícímu koeficientu za účelem odrazení Eni uvádí, že Tribunál nezohlednil fakt, že chemický průmysl nikdy nebyl hlavním předmětem její činnosti a v rámci průmyslové politiky skupiny měl jen relativní význam. Tribunál neposoudil správně ani nesprávné uplatnění násobícího koeficientu 2 ze strany Komise, která neposoudila správně obrat podniků, jimž bylo určeno sporné rozhodnutí, ani tuto část rozhodnutí náležitě neodůvodnila.

94 Komise poukazuje zejména na to, že podle ustálené judikatury mohou být horizontální kartelové dohody v oblasti cen kvalifikovány samy o sobě jako „velmi závažné“. Zjištění konkrétních důsledků by představovalo nanejvýše další okolnost, kterou by bylo možno zohlednit při zvýšení výchozí částky pokuty. Skutečnost, že Komise naznala, že takové hodnocení nemůže provést, teprve po neúspěšném pokusu o něj v prvním oznámení námitek, na tom nic nemění.

95 Tvzení navrhovatelky, že kartelová dohoda se dotýkala jen omezené části relevantního trhu, se vztahuje na skutkové okolnosti, a je tudíž nepřipustné. Důvody pro stanovení výchozí částky pokuty na 55 milionů eur vysvětlil Tribunál vyčerpávajícím způsobem v bodě 143 napadeného rozsudku. Komise má za to, že subjektivní stránka není relevantní a že Eni, která stála v čele podniku podílejícího se na dotčené kartelové dohodě, byla také informována o předmětném protisoutěžním chování.

ii) Závěry Soudního dvora

96 Zaprvé k relevanci důsledků dotčeného protiprávního jednání je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí být závažnost porušení unijního práva hospodářské soutěže stanovena v závislosti na řadě skutečností, a to aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto (viz zejména rozsudek ze dne 19. prosince 2012, *Bavaria v. Komise*, C-445/11 P, bod 59 a citovaná judikatura). Konkrétně ke skutečnému dopadu protiprávního jednání na trh je třeba poznamenat, že není pro určení úrovně pokut rozhodným kritériem (viz rozsudky ze dne 8. prosince 2011, *KME Germany a další v. Komise*, C-272/09 P, Sb. rozh. s. I-12789, bod 34, a C-389/10 P, Sb. rozh. s. I-13125, bod 44).

97 Cenové horizontální kartelové dohody a horizontální kartelové dohody o rozdělení trhu navíc mohou být kvalifikovány jako velmi závažná protiprávní jednání z pouhého důvodu jejich povahy, aniž by Komise byla povinna prokazovat skutečný dopad protiprávního jednání na trh (viz zejména výše uvedené usnesení *Transcatab v. Komise*, bod 42). V tomto případě skutečný dopad protiprávního jednání představuje pouze jednu z řady skutečností, která, je-li měřitelná, může Komisi umožnit zvýšit výchozí částku pokuty nad rámec minimální předpokládané částky ve výši 20 milionů eur (rozsudek ze dne 3. září 2009, *Prym a Prym Consumer v. Komise*, C-534/07 P, Sb. rozh. s. I-7415, bod 75).

98 Kdyby Tribunál zohlednil důsledky konkrétního dopadu dotčeného protiprávního jednání na trh, bylo-li by vůbec možné tento dopad změřit, činil by tak jen pro doplnění. Navíc vzhledem k tomu, že je dotčené protiprávní jednání ze své podstaty velmi závažné, mohlo by zohlednění jeho konkrétního dopadu vést jedině ke zvýšení pokuty. Tato výtka je tudíž bezpředmětná (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek *Prym a Prym Consumer v. Komise*, bod 75, a výše uvedené usnesení *Transcatab v. Komise*, body 43 a 44).

99 Zadruhé k výtce vycházející z tvrzení, že Tribunál nevysvětlil vlastní argumentací, na základě jakých kritérií byla výchozí částka pokuty zvýšena z minimálních 20 milionů eur na 55 milionů eur, postačí konstatování, že Tribunál v bodě 143 napadeného rozsudku podrobně vyložil okolnosti, které zohlednil při hodnocení závažnosti protiprávního jednání. Tato výtka je tedy zjevně neopodstatněná. Pouhá skutečnost, že Tribunál při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci potvrdil v této souvislosti také některé prvky posouzení Komise uvedeného ve sporném rozhodnutí, nemůže tento závěr zpochybnit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. listopadu 2012, *E.ON Energie v. Komise*, C-89/11 P, bod 133).

100 Zatřetí k tvrzení, že Eni nevěděla o protisoutěžní povaze protiprávního jednání, postačí připomenout, že odpovědnost za protiprávní jednání byla této společnosti přičtena z důvodu, že se společností „EniChem SpA“, později *Syndial*, tvořila jediný podnik ve smyslu článku 101 SFEU, jak plyne i z úvah uvedených výše v tomto rozsudku v části týkající se prvního důvodu kasačního opravného prostředku. Nezpochybněné konstatování Tribunálu uvedené v bodě 145 napadeného rozsudku, podle kterého *EniChem SpA* musela o protisoutěžní povaze páchaného protiprávního jednání vědět, postačí za těchto okolností k vyvrácení argumentu uvedeného v prvním stupni a vycházejícího z tvrzení, že Komise při stanovování výchozí částky pokuty pochybila, protože u Eni nezohlednila subjektivní stránku. Tato výtka je tedy zjevně neopodstatněná a není třeba se zabývat otázkou, zda je vědomost o protisoutěžní povaze dotčeného jednání relevantní pro stanovení výše pokuty.

- 101 Začtvrté výtka vycházející z toho, že Tribunál nezohlednil údajně relativní význam chemického průmyslu v rámci průmyslové politiky skupiny, je bezpředmětná. Tato okolnost by totiž sama o sobě, i kdyby se prokázala, byla pro stanovení základní částky pro výpočet pokuty irelevantní. Nemůže být ani polehčující okolností ve smyslu bodu 2 pokynů.
- 102 Pokud jde zapáté o výtku vycházející z toho, že Tribunál neposoudil správně údajně nesprávné uplatnění násobícího koeficientu 2 ze strany Komise, a z nedostatečného odůvodnění napadeného rozsudku v této souvislosti, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí kasační opravný prostředek přesným způsobem uvádět kritizované části rozsudku, jehož zrušení je navrhováno, jakož i právní argumenty, kterými je tento návrh konkrétně podpořen (viz zejména výše uvedený rozsudek *Arkema v. Komise*, bod 59 a citovaná judikatura).
- 103 Nicméně je nutno konstatovat, že Eni v této souvislosti neuvádí přesným způsobem právní argumenty, kterými je návrh na zrušení napadeného rozsudku konkrétně podpořen. V bodě 72 svého kasačního opravného prostředku pouze uvádí, že Komise neposoudila „správně“ „relevantní“ prvky výpočtu, mimo jiné obrat, a že Tribunál neposoudil „správně“ toto údajně nesprávné uplatnění. Stejně tak Eni neobjasnila, v čem spočívá nesprávnost odůvodnění napadeného rozsudku v části týkající se této otázky. Za těchto podmínek Soudní dvůr nemůže vykonat přezkum legality, nemá-li rozhodnout nad rámec návrhových žádání (obdobně viz výše uvedený rozsudek *Arkema v. Komise*, bod 61 a citovaná judikatura). Tyto výtka jsou tudíž nepřípustné.
- 104 A zašesté je u výtka vycházející z porušení zásady proporcionality třeba konstatovat, že argumentace Eni se shoduje s argumentací, kterou uvedla na podporu ostatních výtek v rámci první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku. Nadto je třeba poukázat na to, že i v řízení před Tribunálem uvedla navrhovatelka v podstatě tytéž argumenty, aby Tribunál při výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci snížil pokutu jí uloženou, a že Tribunál na základě přezkoumání těchto argumentů dospěl k závěru, že snížení pokuty neodůvodňují (viz usnesení ze dne 2. února 2012, *Elf Aquitaine v. Komise*, C-404/11 P, bod 89), ačkoli pokutu snížil z jiných důvodů.
- 105 Za těchto okolností Soudnímu dvoru nepřísluší, aby z důvodů ekvity nahradil svým posouzením posouzení Tribunálu při rozhodování – v rámci výkonu jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci – o výši pokut ukládaných podnikům pro porušení unijního práva (viz výše uvedené usnesení *Elf Aquitaine v. Komise*, bod 90 a citovaná judikatura). Z toho důvodu nemůže obstát ani tato výtka.
- 106 Vzhledem k tomu, že opodstatnění postrádají všechny výtka uvedené v rámci první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, je třeba tuto část zamítnout.

– K druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku, vycházející z nezohlednění dopadu vyloučení společnosti *Syndial* na výpočet pokuty

i) Argumentace účastnic řízení

- 107 Eni namítá, že vyloučení společnosti *Syndial* z okruhu společností, kterým bylo určeno sporné rozhodnutí, mělo závažné důsledky pro uplatnění 10% hranice podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003. Eni znovu vznáší argument založený na judikatuře, podle které je v případě nástupnictví podniků nevyhnutelným předpokladem pro vyvození odpovědnosti hospodářský či právní zánik společnosti, jež se dopustila protiprávního jednání, což v projednávaném případě nenastalo.
- 108 Komise ve své odpovědi uvádí, že Tribunál, který se příslušnými argumenty zabýval v bodech 177 až 179 napadeného rozsudku, nijak nepochybil. Eni po celou dobu trvání kartelové dohody vykonávala kontrolu nad společností, která se přímo podílela na kartelové dohodě, takže skutečnost, že

společnosti Syndial nebyla uložena žádná pokuta, nemá žádný vliv na její odpovědnost. Navíc se 10% hranice podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 vztahuje na skupinu, což Tribunál vysvětlil v bodech 177 až 179 napadeného rozsudku.

ii) Závěry Soudního dvora

- 109 Tribunál, který již v bodech 177 až 179 napadeného rozsudku odmítl argumentaci společnosti Eni, podle které mělo vyloučení společnosti Syndial z okruhu společností, jimž bylo určeno sporné rozhodnutí, „závažné důsledky“ pro uplatnění 10% hranice podle čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003, připomenul v tomto ohledu svou judikaturu, podle které musí být tato hranice vypočtena na základě kumulovaného obrátu všech společností tvořících jedinou hospodářskou entitu jednající jako podnik ve smyslu článku 101 SFEU. Soudní dvůr již potvrdil, že tato judikatura není stížena žádnou vadou spočívající v nesprávném právním posouzení (viz usnesení ze dne 3. května 2012, *World Wide Tobacco España v. Komise*, C-240/11 P, body 45 a 46).
- 110 Výtka, kterou v této souvislosti vznáší Eni, je tudíž bezpředmětná, protože i kdyby bylo sporné rozhodnutí určeno též společnosti Syndial, nemohla by být výše pokuty, za jejíž zaplacení by byla Eni solidárně odpovědná, omezena na 10 % obrátu společnosti Syndial.
- 111 S ohledem na judikaturu citovanou v bodě 109 tohoto rozsudku není relevantní ani argument, že předpokladem pro vyvození odpovědnosti je v případě nástupnictví podniků zánik společnosti, která se dopustila protiprávního jednání, což v projednávaném případě nenastalo. Na tomto místě je určující skutečnost, kterou Eni nezpochybňuje, a sice že se Syndial přímo podílela na dotčeném protiprávním jednání přinejmenším do okamžiku, kdy svou chemickou výrobu převedla na Versalis, a že Syndial byla v době, kdy se přímo podílela na protiprávním jednání, kontrolována společností Eni.
- 112 Eni konečně netvrdí, že by Syndial v době od okamžiku, kdy převedla chemickou výrobu na Versalis, do přijetí sporného rozhodnutí přestala být součástí skupiny kontrolované společností Eni. Navrhovatelka tedy nikdy v průběhu páchání dotčeného protiprávního jednání až do přijetí sporného rozhodnutí nepřestala být zastřešující společností podniku páchajícího dotčené protiprávní jednání, takže argumenty společnosti Eni související s nástupnictvím podniků jsou v tomto kontextu irelevantní.
- 113 Z toho vyplývá, že zamítnout je třeba i druhou část druhého důvodu kasačního opravného prostředku, potažmo druhý důvod kasačního opravného prostředku v plném rozsahu.
- 114 Vzhledem k tomu, že neobstál žádný z důvodů projednávaného kasačního opravného prostředku, je třeba zamítnout kasační opravný prostředek v plném rozsahu.

K vedlejšímu kasačnímu opravnému prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 115 Na podporu svého vedlejšího kasačního opravného prostředku uvádí Komise jediný důvod vycházející z porušení článku 296 SFEU ve spojení s článkem 101 SFEU, dále z vad řízení, které poškodily zájmy Komise, a nakonec z porušení zásady kontradiktornosti. Tribunál podle ní v napadeném rozsudku pochybil, když skutečnosti uvedené ve sporném rozhodnutí k prokázání přitěžující okolnosti spočívající v opakování protiprávního jednání společnostmi Eni a Versalis označil za nedostatečné.
- 116 Komise poukazuje zaprvé na to, že v bodě 430 druhého oznámení námitek upozornila na svůj záměr zohlednit jako přitěžující okolnost již konstatovaná dřívější protiprávní jednání a výslovně zmínila účast společnosti Eni na protiprávních jednáních prokázaných v rozhodnutích Polypropylén

a PVC II. Eni se k tomu v řízení před Komisí nevyjádřila. Teprve v žalobě namítla Eni, že pachatel dřívějších protiprávních jednání není totožný s osobou zapojenou do protiprávního jednání posuzovaného v projednávané věci, neboť dotčené úseky souvisely s jinými výrobky a trhy a převedeny byly již nějakou dobu před přijetím rozhodnutí Polypropylén a PVC II, a že podnikem ze skupiny, na který se vztahovaly dřívější soutěžněprávní věci, byla společnost EniChem SpA.

- 117 Eni však nikdy netvrdila, že by řízení společností, jimž byla v rozhodnutích Polypropylén a PVC II uložena sankce, nevykonávala „skupina Eni“. Komise má za to, že mohla, pokud by chtěla, uložit v těchto rozhodnutích pokutu téže mateřské společnosti, a sice Eni, která zcela kontrolovala společnost EniChem SpA a Anic SpA, jimž byla uvedená rozhodnutí určena. Tribunál v rozsudku ze dne 30. září 2003, *Manufacture française des pneumatiques Michelin v. Komise* (T-203/01, Recueil, s. II-4071), potvrdil, že za takových podmínek mohla Komise oprávněně dospět k závěru, že týž podnik již byl sankcionován za protiprávní jednání stejného typu.
- 118 Tribunál nezaslal účastnicím řízení písemné otázky k opakování protiprávního jednání ani si na jednání nevyžádal objasnění skutkových okolností. Částečné zrušení sporného rozhodnutí napadeným rozsudkem pro údajný nedostatek odůvodnění bylo proto zcela nečekané. Napadený rozsudek je tak v rozporu s článkem 296 SFEU ve spojení s článkem 101 SFEU. Tribunál stanovil předmět a rozsah povinnosti uvést odůvodnění nesprávně. Podle Komise navíc postup Tribunálu závažně porušuje zásadu kontradiktornosti, a tudíž je stížen vadou řízení, která poškozují zájmy Komise.
- 119 Komise zdůrazňuje, že odůvodnění aktu musí být posuzováno mimo jiné v závislosti na jeho kontextu. Soudní dvůr v této souvislosti v rozsudku ze dne 22. června 2004, *Portugalsko v. Komise* (C-42/01, Sb. rozh. s. I-6079, bod 66 a citovaná judikatura), rozhodl, že stručné odůvodnění obsažené v rozhodnutí přijatém v kontextu, který je adresátovi rozhodnutí dobře znám, je dostačující. Podle názoru Komise jí měl Tribunál poskytnout příležitost k vyjasnění a upřesnění odůvodnění, jak učinil ve věci, ve které byl vydán rozsudek Tribunálu ze dne 13. prosince 2012, *Versalis a Eni v. Komise* (T-103/08).
- 120 Komise má konečně za to, že v bodech 366 až 373 odůvodnění sporného rozhodnutí je jednoznačně prokázána kontinuita mezi podnikem, jemuž bylo určeno rozhodnutí PVC II, a podnikem, který se podílel na protiprávním jednání dotčeném v projednávané věci. V důsledku toho navrhuje Komise zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž Tribunál částečně zrušil sporné rozhodnutí v části týkající se konstatování opakování protiprávního jednání ve vztahu k rozhodnutí Polypropylén i ve vztahu k rozhodnutí PVC II, a každopádně v rozsahu, v němž se zrušení sporného rozhodnutí Tribunálem týká konstatování opakování protiprávního jednání ve vztahu k rozhodnutí PVC II.
- 121 Eni se domnívá, že Komise ve svém vedlejších kasačním opravném prostředku vychází z chybného výkladu sporného rozhodnutí a napadeného rozsudku a ze zavádějícího popisu námitek, které Eni vznesla v průběhu správního řízení a v řízení o žalobě.
- 122 Eni tvrdí, že unijní právo neukládá osobě, jíž je určeno oznámení námitek, povinnost zpochybnit v průběhu správního řízení různé skutkové nebo právní okolnosti uvedené v tomto oznámení a v této souvislosti odkazuje na rozsudek Tribunálu ze dne 15. září 2011, *Koninklijke Grolsch v. Komise* (T-234/07, Sb. rozh. s. II-6169, bod 37). Tribunál podle ní správně konstatoval, že Komise nebyla oprávněna přičíst společnosti Eni opakování protiprávního jednání tím, že jí *ex post* učiní odpovědnou za protiprávní jednání, která byla v době rozhodné z hlediska skutkového stavu přičtena společností EniChem SpA a Anic SpA, a to z důvodu kontroly kapitálu těchto dvou společností, což navíc Tribunál shledal jako neprokázané.
- 123 Eni poukazuje na to, že Komise vůbec nevztáhla rozhodnutí Polypropylén a PVC II na mateřskou společnost Eni, přestože si byla problematiky přičitatelnosti zjištěných protiprávní jednání zcela vědoma. Komise nemůže zpětně uplatňovat domněnku vycházející ze skutečnosti, že mateřská

společnost má 100% kontrolu nad kapitálem svých dceřiných společností, aniž přitom narazí na zásadu právní jistoty a zásadu legitimního očekávání a dopustí se neoprávněného omezení práva společnosti Eni na obhajobu.

- 124 Eni již ve správním řízení popřela možnost vyvodit její odpovědnost jen s ohledem na její postavení v čele skupiny a prostřednictvím domněnky. Domnívá se, že Komise měla prokázat, že Eni skutečně vykonávala rozhodující vliv na své dceřiné společnosti působící v odvětví PVC a polypropylénu a že tyto společnosti neurčovaly své chování na trhu samostatně.
- 125 K výtce vycházející z porušení zásady kontradiktornosti a dalších procesních pravidel Eni uvádí, že Komise tato pravidla ve svém kasačním opravném prostředku neuvedla a že tato výtka je pro svou celkovou vágnost nepřijatelná. Podle Eni se Komise může právoplatně dovolávat porušení zásady kontradiktornosti jen v případě důvodů vznesených Tribunálem bez návrhu. Žalobní důvod, kterému Tribunál vyhověl, však Eni vznesla v žalobě. Ke „zhojení vad“ odůvodnění sporného rozhodnutí by mohlo dojít jen tehdy, kdyby se vztahovalo k odůvodnění určité právní či skutkové otázky. V projednávaném případě však takové odůvodnění chybí.

Závěry Soudního dvora

- 126 Je třeba nejprve připomenout, že odůvodnění vyžadované článkem 296 SFEU musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něj jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a aby příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (viz rozsudek ze dne 19. července 2012, *Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komise v. Alliance One International a Standard Commercial Tobacco*, C-628/10 P a C-14/11 P, bod 72 a citovaná judikatura).
- 127 V rámci individuálních rozhodnutí tedy z ustálené judikatury Soudního dvora plyne, že účelem povinnosti odůvodnit rozhodnutí takové povahy je vedle umožnění soudního přezkumu poskytnout dotčené osobě dostatek údajů, aby seznala, zda je rozhodnutí případně stiženo vadou, která umožňuje zpochybnit jeho platnost (výše uvedený rozsudek *Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komis v. Alliance One International a Standard Commercial Tobacco*, bod 73 a citovaná judikatura).
- 128 Odůvodnění tedy musí být dotčené osobě v zásadě sděleno současně s rozhodnutím, jímž se nepříznivě zasahuje do jejího právního postavení. Chybějící odůvodnění nemůže být zhojeno skutečností, že se dotčená osoba dozví důvody rozhodnutí v průběhu řízení před unijními orgány (viz zejména výše uvedený rozsudek *Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise a Komis v. Alliance One International a Standard Commercial Tobacco*, bod 74 a citovaná judikatura).
- 129 Z uvedeného plyne, že Komise v případě, kdy určité společnosti ukládá pokutu za porušení unijních pravidel hospodářské soutěže a kdy za účelem zohlednění skutečnosti, že tatáž společnost se již dříve podílela na porušování pravidel hospodářské soutěže, uplatní při výpočtu pokuty násobící koeficient, musí společně s rozhodnutím, kterým je tato pokuta ukládána, předložit popis, na jehož základě mohou unijní soudy i tato společnost seznat, v jakém postavení a v jaké míře se ona společnost na dřívějším protiprávním jednání podílela. Zejména pokud má Komise za to, že dotčená společnost byla součástí podniku, jemuž bylo určeno rozhodnutí o dřívějším protiprávním jednání, musí toto tvrzení odůvodnit právně dostačujícím způsobem.
- 130 V projednávaném případě je třeba připomenout, že Komise v bodě 430 odůvodnění druhého oznámení námitek uvedla, že zohlednila již dříve zjištěná podobná protiprávní jednání, a poukázala v této souvislosti na rozhodnutí *Polypropylén a PVC II* s tím, že tato rozhodnutí „se vztahují“ na „ENI“. V podstatě totéž stručné konstatování lze nalézt i v bodě 487 odůvodnění sporného rozhodnutí, v němž Komise mimoto poznamenává, že společnosti „Enichem“ byla již určena uvedená rozhodnutí.

Bod 488 odůvodnění sporného rozhodnutí lze potom chápat tak, že týž podnik ve smyslu článku 101 SFEU se podle Komise dopustil protiprávních jednání, která byla předmětem rozhodnutí Polypropylén a PVC II, i protiprávního jednání zjištěného ve sporném rozhodnutí.

- 131 Nicméně vzhledem k tomu, že rozhodnutí Polypropylén bylo určeno mimo jiné společnosti Anic SpA a rozhodnutí PVC II mimo jiné společnosti Enichem SpA, je třeba konstatovat, že z informací uvedených ve sporném rozhodnutí a připomenutých v předchozím bodě nelze v žádném případě seznat, v jakém postavení a v jaké míře se rozhodnutí Polypropylén a rozhodnutí PVC II vztahovala na společnost Eni, které nebylo určeno ani jedno z těchto dvou rozhodnutí.
- 132 Komise sice tvrdí, že v bodech 366 až 373 odůvodnění sporného rozhodnutí jsou přesně popsány všechny události týkající se společnosti EniChem, avšak tento popis se vztahuje jen na změny, ke kterým ve skupině Eni došlo v období od 20. května 1996 do 28. listopadu 2002, jak správně konstatoval Tribunál v bodě 167 napadeného rozsudku. V citovaných bodech odůvodnění ovšem chybí jakékoli přesnější údaje o společnostech tvořících podniky, jimž byla určena rozhodnutí Polypropylén a PVC II, není v nich zmíněno ani to, zda jsou tyto společnosti totožné se společnostmi uvedenými ve sporném rozhodnutí, což Eni popírá, a netýkají se ani případných změn, ke kterým mohlo v této souvislosti dojít v období od přijetí rozhodnutí Polypropylén, tedy 23. dubna 1986, a rozhodnutí PVC II, tedy 27. července 1994, do začátku protiprávního jednání konstatovaného sporným rozhodnutím, tedy 20. května 1996.
- 133 Odůvodnění sporného rozhodnutí je tudíž v tomto ohledu nedostatečné.
- 134 K tvrzenému porušení zásady kontradiktornosti, které mělo vést k porušení práva Komise se v řízení účinně bránit, postačí připomenout, že Eni, jak sama správně zdůrazňuje, vznesla výtku nedostatečného odůvodnění již v žalobě. Komise se tudíž mohla k této výtce v plném rozsahu vyjádřit v žalobní odpovědi i na jednání v prvním stupni, takže nelze konstatovat žádné porušení zásady kontradiktornosti k újmě práva Komise na obhajobu.
- 135 Z judikatury citované v bodě 128 tohoto rozsudku navíc plyne, že Komise měla povinnost uvést dostatečné odůvodnění již v okamžiku přijetí sporného rozhodnutí. Nic tedy nenavzděčuje tomu, že za neexistence tvrzeného porušení zásady kontradiktornosti by podrobnější informace, které by Komise mohla poskytnout Tribunálu, mohly mít jakýkoli dopad na výrok napadeného rozsudku.
- 136 K argumentu, že Eni nenamítla, že společnosti, kterým byla určena rozhodnutí Polypropylén a PVC II, nejsou totožné se společnostmi, kterým bylo určeno sporné rozhodnutí, již v řízení před Komisí, postačí ve shodě s Eni připomenout, že žádné ustanovení unijního práva neukládá osobě, jíž je určeno oznámení námitek, povinnost zpochybnit v průběhu správního řízení různé skutkové nebo právní okolnosti uvedené v tomto oznámení.
- 137 Za těchto okolností se Tribunál tím, že rozhodl, že Komise nepředložila ve sporném rozhodnutí dostatek podrobných a přesných důkazů, na jejichž základě by bylo možno odůvodnit, že protiprávní jednání zopakoval týž „podnik“ ve smyslu článku 101 SFEU, a tím, že z toho důvodu zrušil čl. 2 písm. c) sporného rozhodnutí v rozsahu, ve kterém stanoví, že společnosti Eni se ukládá pokuta ve výši 272,25 milionů eur, nedopustil nesprávného právního posouzení.
- 138 Vzhledem k tomu, že jediný důvod, který Komise uvedla na podporu svého vedlejšího kasačního opravného prostředku, je neopodstatněný, je třeba vedlejší kasační opravný prostředek zamítnout.

K nákladům řízení

- 139 Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu rozhodne Soudní dvůr o nákladech řízení, není-li kasační opravný prostředek opodstatněný. Podle čl. 138 odst. 1 stejného jednacího řádu, který se použije na základě čl. 184 odst. 1 téhož jednacího řádu na řízení o opravném prostředku, se účastníku řízení, který neměl ve věci úspěch, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník, který měl ve věci úspěch, požadoval.
- 140 Vzhledem k tomu, že v řízení o hlavním kasačním opravném prostředku Komise náhradu nákladů řízení od společnosti Eni požadovala a Eni neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.
- 141 Vzhledem k tomu, že v řízení o vedlejší kasačním opravném prostředku společnost Eni náhradu nákladů řízení od Komise požadovala a Komise neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

- 1) Hlavní i vedlejší kasační opravný prostředek se zamítají.**
- 2) Společnosti Eni SpA se ukládá náhrada nákladů řízení vynaložených v souvislosti s hlavním kasačním opravným prostředkem.**
- 3) Evropské komisi se ukládá náhrada nákladů řízení vynaložených v souvislosti s vedlejší kasačním opravným prostředkem.**

Podpisy.